

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

Педагогічний факультет
Кафедра початкової та дошкільної освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної
роботи

Н. В. Михальченко

28 серпня 2024 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЕВОЇ ОСОБИСТОСТІ
ДИТИНИ-ДОШКІЛЬНИКА**

Ступінь бакалавра

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

012 Дошкільна освіта

Освітня програма: Дошкільна освіта

2024 – 2025 навчальний рік

Розробник: Трифонова Олена Сергіївна, професорка кафедри дошкільної освіти,
докторка педагогічних наук, професорка _____

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри початкової та дошкільної освіти
Протокол № 1 від «27» серпня 2024 р.
Завідувачка кафедри _____ (С. І. Якименко)
«27» серпня 2024 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 6	01 Освіта / Педагогіка	вибіркова
	012 Дошкільна освіта	
Індивідуальне науково-дослідне завдання – так	Ступінь бакалавра	Рік підготовки:
Загальна кількість годин - 180		3-й
		Семестр
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 6		1-й
		Лекції
		20 год.
		Практичні
		40 год.
		Самостійна робота
	120 год.	
Вид контролю: залік		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить: для денної форми навчання: 60 год. – аудиторні заняття, 120 год. – самостійна робота (33 % / 67 %).

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		заочна форма навчання
Кількість кредитів – 6	01 Освіта / Педагогіка	вибіркова
	012 Дошкільна освіта	
Індивідуальне науково-дослідне завдання – так	Ступінь бакалавра	Рік підготовки:
Загальна кількість годин - 180		3-й
		Семестр
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2		1-й
		Лекції
		8 год.
		Практичні
		14 год.
		Самостійна робота
	158 год.	
Вид контролю: залік		

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить: для денної форми навчання: 22 год. – аудиторні заняття, 158 год. – самостійна робота (8 % / 92 %).

2. ВСТУП

Анотація

Навчальна дисципліна «Методика формування мовленнєвої особистості дитини-дошкільника» спрямована на ознайомлення студентів із психолінгвістичними, психологічними й лінгводидактичними засадами формування мовленнєвої особистості дитини на етапі дошкілля. У процесі вивчення навчальної дисципліни студенти ознайомлюються зокрема з поняттями: «особистість», «мовна особистість», «мовленнєва особистість», «дискурс», «дискурсивна діяльність», «прецедентний текст»; методами, прийомами, формами і засобами формування мовленнєвої особистості дитини. Особливе значення в процесі вивчення навчальної дисципліни надається розгляду типології текстів у різних мовленнєвих жанрах, типам мовленнєвої поведінки особистості, чинникам ефективного формування мовленнєвої особистості дитини-дошкільника: мовна свідомість, мовна картина світу, мовленнєва активність, розвивальне мовленнєве середовище; принципам (загально дидактичні, загально методичні й спеціальні) і педагогічним умовам формування мовленнєвої особистості дітей дошкільного віку.

Ключові слова: мовленнєва особистість, мовна особистість, дискурс, дискурсивна діяльність, мовленнєві жанри, дитина-дошкільник.

Summary

The academic discipline «The method of pre-school child's speech personality formation» is aimed at acquainting the students with psycholinguistic, psychological and linguo-didactic principles of the child's speech personality formation during the pre-school. In the course of studying the academic discipline, students are acquainted in particular with the concepts of «personality», «linguistic personality», «speech personality», «discourse», «discursive activity», «precedent text»; methods, techniques, forms and means of child's speech personality formation. Special importance in the study of the subject is given to the consideration of the texts typology in various genres of speech, the types of individual speech behaviour, the factors of the pre-school child's effective speech personality formation: language consciousness, the linguistic picture of the world, linguistic activity, developing speech environment; principles (general didactic, general methodical and special) and pedagogical conditions for the speech personality formation of pre-school children.

Key words: speech personality, linguistic personality, discourse, discursive activity, speech genres, pre-school child

3. Мета, завдання навчальної дисципліни та очікувані результати

Метою курсу є: ознайомити студентів із психолінгвістичними й лінгводидактичними засадами методики формування мовленнєвої особистості дитини-дошкільника.

Завданнями курсу є:

- ознайомити студентів із теоретико-методичними засадами формування мовленнєвої особистості дитини-дошкільника, типами мовленнєвої поведінки, чинниками і закономірностями формування мовленнєвої особистості дитини-дошкільника;
- збагатити словник майбутніх фахівців фразеологізмами, образними виразами, малими жанрами фольклору, сформувані їхню мовну й мовленнєву особистість;
- прищепити вміння і навички роботи з дітьми щодо формування їхньої мовленнєвої особистості;
- навчити розробляти діагностувальні методики, конспекти занять, зображувальні й мовленнєві етюди, різноманітні ігри й комунікативні ситуації з формування мовленнєвої особистості дитини-дошкільника.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

I. Загальнопредметні:

ЗК-4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК -6. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК -8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

II. Фахові:

ФК-1. Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.

ФК-2. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага).

ФК-5. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку мовлення як засобу спілкування і взаємодії з однолітками і дорослими.

ФК-11. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку елементарних уявлень про різні види мистецтва і засоби художньої виразності (слово, звуки, фарби тощо) та досвіду самостійної творчої діяльності.

ФК-13. Здатність до організації і керівництва ігровою (провідною), художньо-мовленнєвою і художньо-продуктивною (образотворча, музична, театральна) діяльністю дітей раннього і дошкільного віку.

Програмні результати навчання

ПРН-15. Визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти та знань про культурно-історичний досвід українського народу, загальнолюдські культурні та етико-естетичні цінності.

ПРН-17. Здійснювати суб'єкт-суб'єктну взаємодію і розвивальне міжособистісне педагогічне спілкування з дітьми дошкільного віку та особистісно- і соціально зорієнтоване спілкування з батьками.

ПРН-18. Володіти технологіями організації розвивального предметноігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку.

ПРН-19. Збирати та аналізувати дані про індивідуальний розвиток дитини.

4. Передумови для вивчення дисципліни: Українська мова за професійним спрямуванням, Дошкільна лінгводидактика з культурою мовлення та виразним читанням.

5. Програма навчальної дисципліни

Кредит 1.

Тема 1. Мовна особистість у лінгводидактичному просторі.

Мовна особистість у науковому вимірі. Структура і види мовної особистості. Типологія мовних особистостей. Типи мовленнєвої поведінки (кооперативний, центрований та конфліктний).

Тема 2. Мовленнєва особистість як категорія лінгводидактики.

Характеристика поняття «мовленнєва особистість». Сучасні дослідження мовленнєвої особистості дошкільників (А. М. Богущ, Л. О. Калмикова, О. С. Трифонова). Теорії засвоєння мови (наслідування, вроджених мовних знань і соціо-біологічна). Передумови формування мовленнєвої особистості дітей старшого дошкільного віку. Структура мовленнєвої особистості випускника закладу дошкільної освіти.

Кредит 2.

Тема 3. Текст і дискурс в аспекті мовної особистості.

Співвідношення понять «культура – особистість – мова – мовна особистість». Поняття «текст» і «дискурс», їх відмінності. Стадії перетворення думки в дискурс (за К. Сєдовим). «Прецедентний текст», його характеристика. Типологія текстів у різних мовленнєвих жанрах.

Тема 4. Персональний дискурс дошкільника.

Поняття «дитяча субкультура». Зміст дитячої культури. Персональний дискурс дошкільника. (діалогічний і монологічний дискурси). Повсякденний тип мовленнєвої культури дошкільника.

Кредит 3.

Тема 5. Мовна свідомість – підґрунтя мовленнєвої особистості дитини.

Сутність понять «мовна свідомість», «мовна самосвідомість». Мовна свідомість як механізм управління мовленнєво-мислиннєвою діяльністю. Тезаурус як один із способів виявлення мовної свідомості. Функції мовної свідомості. Теоретичні положення О.О.Леонтьєва щодо рівнів усвідомлення мови. Сутність понять «мовленнєва поведінка», «мовленнєва поведінка дитини». Стилї мовленнєвої поведінки особистості.

Тема 6. Мовна картина світу дитини-дошкільника.

Сутність понять «картина світу», «концептуальна картина світу», «наївна картина світу», «мовна картина світу», «ціннісна картина світу», «національно-мовна картина світу». Концепт як структурний елемент мовної картини світу, що формується в результаті діяльності людини. Поняття «дитяча мовленнєва картина світу». Мовленнєві неологізми дитини: їх роль у становленні мовленнєвої особистості дитини-дошкільника.

Кредит 4.

Тема 7. Чинники формування мовленнєвої особистості дитини-дошкільника.

Мовленнєва активність як чинник ефективного формування мовленнєвої особистості старшого дошкільника. Проблема мовленнєвої активності дітей дошкільного віку у вітчизняній лінгводидактиці. Сутність понять «активність особистості», «пізнавальна активність», «мовленнєва активність». Принципи активності суб'єкта (А. Брушлинський), максимальної мовленнєвої активності (А. Богущ). Активація й активізація як дві форми активності (пізнавальна, мовленнєва, художня і т.ін.).

Вплив розвивального мовленнєвого середовища на формування мовленнєвої особистості дитини. Структура середовища (за Є. Климовим). Поняття «мовленнєве середовище». Вимоги до створення мовленнєво-просторового середовища. Поняття «мовний авторитет».

Кредит 5.

Тема 8. Компетентнісний підхід у навчально-мовленнєвій діяльності дітей дошкільного віку.

Компетентнісний підхід у сучасній парадигмі освіти. Сутність понять «компетентність» і «компетенція». «Мовна / мовленнєва компетенція», «мовленнєва компетентність» у лінгводидактичному вимірі. Психологічні стимули розвитку мовної компетенції в дитячому віці. Комунікативна компетенція, її характеристика.

Кредит 6.

Тема 9. Характеристика рівнів сформованості мовленнєвої особистості дитини-дошкільника.

Аналіз чинних програм закладів дошкільної освіти (Базовий компонент дошкільної освіти, Дитина, Дитина в дошкільні роки, Впевнений старт, Українське дошкілля, Я у світі, Мовленнєвий компонент дошкільної освіти). Завдання з формування мовленнєвої особистості дітей дошкільного віку в різних вікових групах.

Критерії і показники сформованості мовленнєвої особистості дітей старшого дошкільного віку, компетенції (дискурсивно-мовленнєва, когнітивно-мовленнєва, креативно-мовленнєва). Характеристика рівнів мовленнєвої особистості дітей старшого дошкільного віку. Діагностувальні методики виявлення рівнів сформованості мовленнєвої особистості дитини-дошкільника.

Тема 10. Принципи і педагогічні умови формування мовленнєвої особистості дитини-дошкільника.

Принципи (загально дидактичні, загально методичні й спеціальні). Педагогічні умови формування мовленнєвої особистості дітей дошкільного віку. Поняття «інтерація», «оцінно-контрольне середовище», «ситуації успіху». Методи, прийоми, форми і засоби формування мовленнєвої особистості дітей дошкільного віку.

6. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин					
	денна форма					
	Усього	У тому числі				
л		п	лаб	інд	сам	
Кредит 1.						
Тема 1. Мовна особистість у лінгводидактичному просторі	12	4	2	-	-	6
Тема 2. Мовленнєва особистість як категорія лінгводидактики	18	2	4	-	-	12
Усього:	30	6	6	-	-	18
Кредит 2.						
Тема 3. Текст і дискурс в аспекті мовної особистості	12	2	4	-	-	6
Тема 4. Персональний дискурс дошкільника.	18	2	4			12
Усього:	30	4	8	-	-	18
Кредит 3.						
Тема 5. Мовна свідомість – підгрунття мовленнєвої особистості дитини	16	2	2			12
Тема 6. Мовна картина світу дитини-дошкільника	14	2	4			8
Усього:	30	4	6	-	-	20
Кредит 4.						
Тема 7. Чинники формування мовленнєвої особистості дітей дошкільного віку	30	2	6	-	-	22
Усього:	30	2	6	-	-	22
Кредит 5.						
Тема 8. Компетентнісний підхід у навчально-мовленнєвій діяльності дітей старшого дошкільного віку	30	2	6	-	-	22
Усього:	30	2	6	-	-	22

Кредит 6.						
Тема 9. Характеристика рівнів сформованості мовленнєвої особистості дитини-дошкільника.	10	-	2	-	-	8
Тема 10. Принципи і педагогічні умови формування мовленнєвої особистості дитини-дошкільника	20	2	6	-	-	12
Усього:	30	2	8	-	-	20
Усього годин	180	20	40	-	-	120

Заочна форма

Назви тем	Кількість годин					
	Усього	денна форма				
		У тому числі				
	л	п	лаб	інд	сам	
Кредит 1.						
Тема 1. Мовна особистість у лінгводидактичному просторі	16	2	2	-	-	12
Тема 2. Мовленнєва особистість як категорія лінгводидактики	14	2	-	-	-	12
Усього:	30	4	2	-	-	24
Кредит 2.						
Тема 3. Текст і дискурс в аспекті мовної особистості	15	1	1	-	-	13
Тема 4. Персональний дискурс дошкільника.	15	1	1			13
Усього:	30	2	2	-	-	26
Кредит 3.						
Тема 5. Мовна свідомість – підгрунття мовленнєвої особистості дитини	16	-	1			15
Тема 6. Мовна картина світу дитини-	14	-	1			13
Усього:	30	-	2	-	-	28
Кредит 4.						
Тема 7. Чинники формування мовленнєвої особистості дітей дошкільного віку	30	-	2	-	-	28
Усього:	30	-	2	-	-	28
Кредит 5.						
Тема 8. Компетентнісний підхід у навчально-мовленнєвій діяльності дітей	30	-	2	-	-	28
Усього:	30	-	2	-	-	28
Кредит 6.						
Тема 9. Характеристика рівнів сформованості мовленнєвої особистості дитини-дошкільника.	10	-	2	-	-	8
Тема 10. Принципи і педагогічні умови формування мовленнєвої особистості дитини-дошкільника	20	2	2	-	-	16
Усього:	30	2	4	-	-	24
Усього годин	180	8	14	-	-	158

6. Теми лекційних занять
Денна форма

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1.		
1	Тема 1. Мовна особистість у лінгводидактичному просторі	4
2	Тема 2. Мовленнєва особистість як категорія лінгводидактики	2
Кредит 2.		
3	Тема 3. Текст і дискурс в аспекті мовної особистості	2
4	Тема 4. Персональний дискурс дошкільника.	2
Кредит 3.		
5	Тема 5. Мовна свідомість – підгрунття мовленнєвої особистості дитини	2
6	Тема 6. Мовна картина світу дитини-дошкільника	2
Кредит 4.		
7	Тема 7. Чинники формування мовленнєвої особистості дітей дошкільного віку	2
Кредит 5.		
8	Тема 8. Компетентнісний підхід у навчально-мовленнєвій діяльності дітей старшого дошкільного віку	2
Кредит 6.		
9	Тема 10. Принципи і педагогічні умови формування мовленнєвої особистості дитини-дошкільника	2
Усього:		20

Заочна форма

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1.		
1	Тема 1. Мовна особистість у лінгводидактичному просторі	2
2	Тема 2. Мовленнєва особистість як категорія лінгводидактики	2
Кредит 2.		
3	Тема 3. Текст і дискурс в аспекті мовної особистості	1
4	Тема 4. Персональний дискурс дошкільника.	1
Кредит 6.		
5	Тема 10. Принципи і педагогічні умови формування мовленнєвої особистості дитини-дошкільника	2
Усього:		8

7. Теми семінарських занять програмою не передбачено

8. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1.		
1	Тема 1. Мовна особистість у лінгводидактичному просторі	2

2	Тема 2. Мовленнєва особистість як категорія лінгводидактики	4
Кредит 2.		
3	Тема 3. Текст і дискурс в аспекті мовної особистості	4
4	Тема 4. Персональний дискурс дошкільника.	4
Кредит 3.		
5	Тема 5. Мовна свідомість – підгрунття мовленнєвої особистості дитини	2
6	Тема 6. Мовна картина світу дитини-дошкільника	4
Кредит 4.		
7	Тема 7. Чинники формування мовленнєвої особистості дітей дошкільного віку	6
Кредит 5.		
8	Тема 8. Компетентнісний підхід у навчально-мовленнєвій діяльності дітей старшого дошкільного віку	6
Кредит 6.		
9	Тема 9. Характеристика рівнів сформованості мовленнєвої особистості дитини-дошкільника.	2
10	Тема 10. Принципи і педагогічні умови формування мовленнєвої особистості дитини-дошкільника	6
Усього:		40

Заочна форма

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1.		
1	Тема 1. Мовна особистість у лінгводидактичному просторі	2
Кредит 2.		
2	Тема 3. Текст і дискурс в аспекті мовної особистості	1
3	Тема 4. Персональний дискурс дошкільника.	1
Кредит 3.		
4	Тема 5. Мовна свідомість – підгрунття мовленнєвої особистості дитини	1
5	Тема 6. Мовна картина світу дитини-дошкільника	1
Кредит 4.		
6	Тема 7. Чинники формування мовленнєвої особистості дітей дошкільного віку	2
Кредит 5.		
7	Тема 8. Компетентнісний підхід у навчально-мовленнєвій діяльності дітей старшого дошкільного віку	2
Кредит 6.		
8	Тема 9. Характеристика рівнів сформованості мовленнєвої особистості дитини-дошкільника.	2
9	Тема 10. Принципи і педагогічні умови формування мовленнєвої особистості дитини-дошкільника	2
Усього:		14

**10. Теми лабораторних занять програмою не передбачено
11. Самостійна робота**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1.		
1	Тема 1. Мовна особистість у лінгводидактичному просторі	6
2	Тема 2. Мовленнєва особистість як категорія лінгводидактики	12
Кредит 2.		
3	Тема 3. Текст і дискурс в аспекті мовної особистості	6
4	Тема 4. Персональний дискурс дошкільника.	12
Кредит 3.		
5	Тема 5. Мовна свідомість – підгрунття мовленнєвої особистості дитини	12
6	Тема 6. Мовна картина світу дитини-дошкільника	8
Кредит 4.		
7	Тема 7. Чинники формування мовленнєвої особистості дітей дошкільного віку	22
Кредит 5.		
8	Тема 8. Компетентнісний підхід у навчально-мовленнєвій діяльності дітей старшого дошкільного віку	22
Кредит 6.		
9	Тема 9. Характеристика рівнів сформованості мовленнєвої особистості дитини-дошкільника.	8
10	Тема 10. Принципи і педагогічні умови формування мовленнєвої особистості дитини-дошкільника	12
Усього:		120

Заочна форма

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1.		
1	Тема 1. Мовна особистість у лінгводидактичному просторі	12
2	Тема 2. Мовленнєва особистість як категорія лінгводидактики	12
Кредит 2.		
3	Тема 3. Текст і дискурс в аспекті мовної особистості	13
4	Тема 4. Персональний дискурс дошкільника.	13
Кредит 3.		
5	Тема 5. Мовна свідомість – підгрунття мовленнєвої особистості дитини	15
6	Тема 6. Мовна картина світу дитини-дошкільника	13
Кредит 4.		
7	Тема 7. Чинники формування мовленнєвої особистості дітей дошкільного віку	28
Кредит 5.		
8	Тема 8. Компетентнісний підхід у навчально-мовленнєвій діяльності дітей старшого дошкільного віку	28

Кредит 6.		
9	Тема 9. Характеристика рівнів сформованості мовленнєвої особистості дитини-дошкільника.	8
10	Тема 10. Принципи і педагогічні умови формування мовленнєвої особистості дитини-дошкільника	16
Усього:		158

12. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Проект з тем (одну на вибір):

- «Використання фразеологізмів у освітньо-виховному процесі закладу дошкільної освіти»;
- «Мовленнєвий етикет українських дітей».

13. Форми поточного та підсумкового контролю

здійснюється за 100-бальною шкалою: **Шкала оцінювання: національна та ECTS**

ОЦІНКА ECTS	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54		
FX	35-49	2 (незадовільно)	Не зараховано

Комплексна діагностика знань, умінь і навичок студентів із дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного й підсумкового контролю знань (ККР). Поточне оцінювання (індивідуальне, групове і фронтальне опитування, самостійна робота, самоконтроль). Завданням поточного контролю є систематична перевірка розуміння та засвоєння програмового матеріалу, виконання практичних робіт, умінь самостійно опрацьовувати тексти, складання конспектів, здатності публічно чи письмово представляти певний матеріал.

Завданням підсумкового контролю (ККР) є перевірка глибини засвоєння студентом програмового матеріалу навчальної дисципліни.

Критерії оцінювання відповідей на практичних заняттях:

Студентам виставляється **відмінно**, якщо вони мають глибокі і повні знання з навчальної дисципліни; вільно використовують термінологічний апарат мовознавства; здатні до розв'язання теоретико-практичних завдань із формування мовленнєвої особистості дитини-дошкільника; творчо підходять до інтерпретації мовних жанрів та демонструють самостійність і оригінальність суджень; уміють складати конспекти занять, мовленнєві етюди, мовленнєво-творчі ігри, придумувати лінгвістичні казки; чітко формулюють власну думку та переконливо аргументують її; виявляють високий рівень володіння нормами сучасної української літературної мови, національного мовленнєвого етикету, засобами виразності мовлення, мовленнєвої культури й обізнаності з прецедентними текстами.

Студентам виставляється **дуже добре**, якщо вони мають достатньо повні знання з навчальної дисципліни; вільно використовують термінологічний апарат мовознавства; здатні до розв'язання теоретико-практичних завдань із формування мовленнєвої особистості дитини-дошкільника, водночас подекуди припускаються незначних неточностей; творчо підходять до інтерпретації мовних жанрів та демонструють самостійність суджень; уміють складати конспекти занять, мовленнєві етюди, мовленнєво-творчі ігри, придумувати лінгвістичні казки, хоча й припускаються деяких методичних помилок; уміють доводити свою думку; виявляють достатній рівень володіння нормами сучасної української літературної мови, національного

мовленнєвого етикету, засобами виразності мовлення, мовленнєвої культури; знають напам'ять достатню кількість прецедентних текстів.

Студентам виставляється *добре*, якщо вони добре обізнані з теоретико-методичними засадами навчальної дисципліни; виразно читають (в тому числі напам'ять) твори різних жанрів; здатні до розв'язання теоретико-практичних завдань із формування мовленнєвої особистості дитини-дошкільника, водночас припускають методичні огріхи в розробці конспектів занять, придумуванні лінгвістичних казок; уміють доводити свою думку; виявляють достатній рівень володіння нормами сучасної української літературної мови, хоча у спілкуванні припускаються русизмів; знають формули національного мовленнєвого етикету, водночас не завжди використовують їх у власному мовленні.

Студентам виставляється *задовільно*, якщо вони мають задовільний рівень знань з навчальної дисципліни; виявляють розуміння окремих мовознавчих понять; здатні за зразком викладача розв'язувати теоретико-практичні завдання з формування мовленнєвої особистості дитини-дошкільника; вміють добирати докази на підтвердження власних думок, використовувати словниково-довідкову літературу; демонструють задовільний рівень мовленнєвої культури; припускаються значної кількості помилок у розробці конспектів занять, мовленнєво-творчих ігор, які виправляють під керівництвом викладача; обізнані із прецедентними текстами, водночас не завжди можуть їх використати у відповідних комунікативно-мовленнєвих ситуаціях.

Студентам виставляється *мінімальний задовільно*, якщо вони частково та поверхово відтворюють навчальний матеріал, називаючи окремі мовознавчі факти; виявляють нерозуміння ключових понять навчального курсу, відсутність умінь і навичок виразного читання, розв'язання завдань теоретико-практичних завдань із формування мовленнєвої особистості дитини-дошкільника; демонструють низький рівень мовленнєвої культури; припускаються великої кількості помилок у розробці конспектів занять, придумуванні лінгвістичних казок, виконанні практичних завдань, при цьому не здатні виправити їх навіть із допомогою викладача.

Оцінка за виконання завдань *самостійної роботи* виставляється з урахуванням таких параметрів: кількість балів у кінці **семестру** повинна складати від 300 до 600 балів (за 6 кредитів), тобто сума балів за виконання усіх завдань.

Відповідний розподіл балів, які отримують студенти за 6 крд.

Поточне оцінювання та самостійна робота											
Кредит 1			Кредит 2				Кредит 3				
T1	T2	T2	T3	T3	T4	T4	T5	T6		T6	
30	35	35	25	25	25	25	30	35		35	
Поточне оцінювання та самостійна робота										ККР	Накопи чув. бал / сума
Кредит 4			Кредит 5			Кредит 6					
T7	T7	T7	T8	T8	T8	T9	T10	T10	T10	40	600/100
30	35	35	30	35	35	15	15	15	15		

14. Методи навчання

Словесні (лекції, дискусії), *наочні* (розгляд презентацій, таблиць, схем), *практичні* (виконання мовленнєво-творчих вправ і завдань), *проблемні* (метод створення проблемних ситуацій, метод вирішення проблемних завдань), *дослідницькі* (метод проєктів), *активні методи навчання* (моделювання професійно-мовленнєвих ситуацій, ділові ігри, мозковий штурм).

Технології: *тренінгові* (корпоративний і комунікативний тренінги), *комунікативно-мовленнєві* (парні інтерв'ю).

Методами демонстрування результатів навчання є: поточні опитування на практичних заняттях, оцінка якості виконання практичних, самостійних завдань, захист презентацій, експрес-опитування, комплексна контрольна робота.

Засобами діагностики є: завдання до практичних занять, завдання для самостійної роботи, презентації результатів досліджень, тестові завдання, контрольні роботи.

15. Рекомендована література

Основна

1. Трифонова О. С. Формування мовленнєвої особистості дітей старшого дошкільного віку : монографія. Одеса : Видавництво ТОВ «Лерадрук», 2012. 467 с.
2. Трифонова О. С. Формування мовленнєвої особистості дитини-дошкільника в умовах двомовного соціокультурного середовища. Розвиток особистості дитини дошкільного віку в різних видах діяльності : колект. монографія / Богуш А. М., Грама Н. Г., Луцан Н. І. Одеса, 2013. С.63-86.
3. Комуникативно-мовленнєвий супровід становлення україномовної особистості майбутніх фахівців дошкільної освіти півдня України : навчальний посібник / А. М. Богуш, О. С. Трифонова, О. І. Кисельова. Одеса : Видавництво ТОВ «Лерадрук», 2013. 241 с.
4. Трифонова О. С. Компетентнісний підхід до формування мовленнєвої особистості дітей старшого дошкільного віку : монографія. Одеса: ТОВ Лерадрук, 2012. 203 с.

Допоміжна

1. Бацевич Ф. С., Чернуха В. Мовна особистість у сімейному спілкуванні: лексико-семантичні виміри: монографія. Львів: ПАІС, 2014.
2. Богуш Алла. Мовленнєвий розвиток дітей від народження до 7 років : монографія. 2-е вид. Київ : Видавничий дім «Слово», 2010. 374 с.
3. Гавриш Н. В. Калейдоскоп інформаційно-ігрової творчості дітей. Методичні рекомендації щодо використання коректурних таблиць / Н. В. Гавриш, О. Безсонова. Київ : Видавничий дім «Слово», 2012. 256с., 80 с.
4. Голуб Н. Категорійний апарат сучасної української лінгводидактики: проблеми і перспективи. *Дивослово*. 2013. № 6. С. 4–18.
5. Дитяча ігroteка для дошкільників 5-6 років / Упоряд. Т.М.Маценко, Н.О.Мазун. Харків : Вид. група «Основа», 2012. 288 с. (Серія «Впевнений старт»).
6. Калмикова Л. О. Розвиток мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку : діагностико-розвивальна програма: монографія. Переяслав-Хмельницький : ПП «СКД», 2010. 212 с.
7. Махінов В. М. Становлення мовної особистості в історії розвитку європейського соціокультурного освітнього простору /за ред. М. Б. Євтуха. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2012. 428 с.
8. Омельчук С. «Підхід до навчання» як базова категорія сучасної лінгводидактичної науки. *Українська мова і література в школі*. 2013. № 2. С. 2–7.
9. Пентиліук М.І. Актуальні проблеми сучасної лінгводидактики : зб. статей. Київ : Ленвіт., 2011. 256 с.
10. Пентиліук М., Федяєва В. Концептуальні засади виховання дитини як мовної особистості в родинному середовищі. *Інноватика у вихованні*. Випуск. 11. Том 2. 2020. С. 35 -44.
11. Піроженко Т. О. Комуникативно-мовленнєвий розвиток дошкільника. Тернопіль : Мандрівець, 2010. 152 с.
12. Радзівєвська Т. В. Нариси з концептуального аналізу та лінгвістики тексту. Текст – соціум – культура – мовна особистість : монографія. Інститут мовознавства імені О. О. Потебні НАН України. Київ : ДП «Інформаційно-аналітичне агентство», 2010. 491 с.
13. Скуратівський Л. До питання про значення поняття «мовленнєвий розвиток» та інші близькі за змістом поняття. *Українська мова і література в школі*. 2005. № 3. С.2-4.
14. Стахів М. О. Український комуникативний етикет : навч. посіб. Київ : Знання, 2008. 245 с.

15. Формування мовної особистості на різних вікових етапах : монографія / Богуш А. М., Трифонова О. С., Кисельова О. І. та ін. Одеса : ПНЦ АПН України, 2008. 272 с.
16. Федій О.А. Естетотерапія: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 256 с.

Інформаційні ресурси

1. Бацевич Ф. С. Словник термінів міжкультурної комунікації. [Електронний ресурс]. URL: <http://terminy-mizhkult-komunikacii.wikidot.com/slovnyk>
2. Калмикова Л. Принципи формування мовленнєвої особистості дошкільника – суб'єкта мовленнєвої діяльності. URL: <http://oaji.net/pdf.html?n=2016/1551-1478883962.pdf>
3. Махінов В. М. Соціокультурний аспект підготовки майбутнього вчителя як мовної особистості (філософсько-педагогічний аспект) [Електронний ресурс] URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/NiO/2010_SV/rozdil_4/Makhynov.htm.
4. Національна бібліотека України імені В. Г. Вернадського – <http://www.nbu.gov.ua/>
5. Національна бібліотека України для дітей – <http://www.chl.kiev.ua/>